

Stosunek do innych narodów rok po wybuchu wojny na Ukrainie

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2023



Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Od trzech dekad badamy stosunek Polaków do innych narodów, starając się określić, które z nich są na ogół darzone sympatią, a w stosunku do których przeważa niechęć. Ostatni raz o te kwestie pytaliśmy w styczniu ubiegłego roku, jeszcze przed inwazją Rosji na Ukrainę.

W tegorocznym badaniu¹ zapytaliśmy o stosunek do dwudziestu narodów i grup etnicznych.

Respondenci oceniali na siedmiopunktowej skali², w jakim stopniu darzą dany naród sympatią bądź też są mu niechętni. Uzyskane wyniki przedstawiamy w formie zagregowanej do trzech kategorii: sympatii (punkty na skali od +1 do +3), obojętności (0) i niechęci (od -1 do -3). W ten sposób prezentujemy zasięg sympatii i antypatii do poszczególnych narodów. Dla pełniejszej informacji posługujemy się wartościami średnich, które dodatkowo pokazują natężenie sympatii bądź niechęci. Przy obliczaniu średnich uwzględniliśmy odpowiedzi tylko tych respondentów, którzy mają określony stosunek do danego narodu, pominęliśmy zaś odpowiedzi osób niemających zdania na ten temat.

SYMPATIA I ANTYPATIA DO INNYCH NARODÓW

W tym roku ranking najbardziej lubianych narodów otwierają Amerykanie, do których sympatię deklaruje 68% badanych, a niechęć zaledwie 6%. Niewiele mniej ankietowanych ma przyjazne nastawienie wobec Włochów (61%), Anglików (60%), a ponad połowa wypowiada się z sympatią na temat Słowaków, Czechów (po 54%) oraz Ukraińców (51%). Blisko połowa pytanych ma pozytywny stosunek do Szwedów (48%), Litwinów (47%) oraz Finów (45%). Niechęć do wspomnianych dotąd narodów wyraża relatywnie niewielu respondentów (najwięcej wobec Ukraińców – 17% i Litwinów – 16%).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (394) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiadnym od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiadnym od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 6 do 19 lutego 2023 roku na próbie liczącej 982 osoby (w tym: 58,4% metodą CAPI, 25,9% – CATI i 15,7% – CAWI).

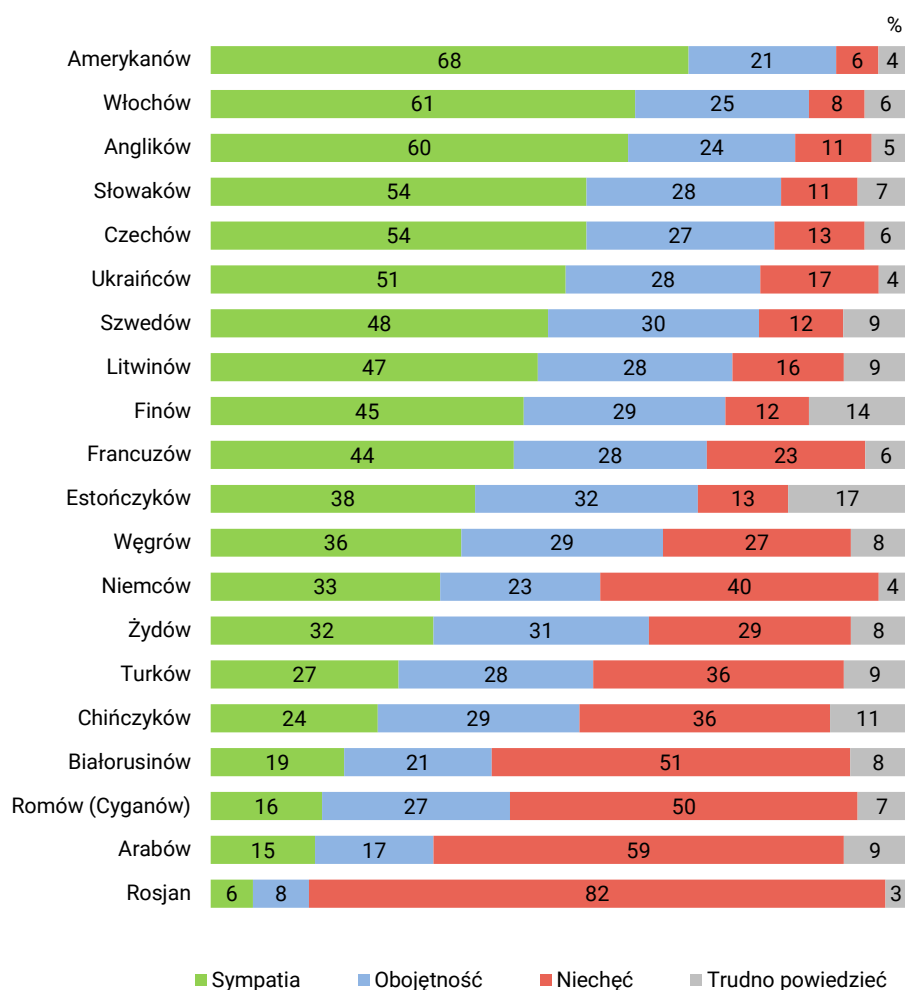
CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

² Stosunek do poszczególnych narodów respondenci określali na skali od 1 do 7. Opracowując wyniki, skalę tę zastąpiliśmy, w celu ułatwienia czytelnikom interpretacji wartości średnich, skalą od -3 (niechęć) do +3 (sympatia). Środkiem nowej skali jest 0, oznaczające obojętność, średnie powyżej 0 wskazują zatem na sympatię, a poniżej 0 – na niechęć.

Ponad dwie piąte ankietowanych deklaruje sympatię do Francuzów (44%), niewiele mniej do Estończyków (38%) oraz Węgrów (36%), przy czym do Estończyków negatywne nastawienie jest artykułowane rzadziej (13%) niż wobec Francuzów (23%) czy Węgrów (27%). Spora część badanych nie ma natomiast sprecyzowanego stosunku wobec Estończyków (17%). Do wszystkich wymienionych dotąd nacji niechęć deklarowana jest rzadziej niż sympatia. Pozytywne nastawienie w niewielkim stopniu przeważa nad negatywnym również w przypadku Żydów (32% wobec 29%). Wobec pozostałych narodów uwzględnionych w sondażu niechęć bierze górę nad sympatią. Przewaga ta jest stosunkowo niewielka w odniesieniu do Niemców (40% wobec 33%), a większa w przypadku Turków (36% do 27%) oraz Chińczyków (36% wobec 24%). Z bardzo wyraźną, kilkukrotną przewagą niechęci nad sympatią mamy do czynienia w odniesieniu do Białorusinów (51% wobec 19%), Romów (50% wobec 16%) czy Arabów (59% wobec 15%). Natomiast z największą rezerwą podchodzimy do Rosjan, do których niechęć deklaruje ogromna większość badanych (82%), a sympatię bardzo niewielu (6%).

CBOS

RYS. 1. Jaki jest Pan(i) stosunek do:



Odsetki mogą nie sumować się do 100 ze względu na zaokrąglenie do pełnych jednostek

W stosunku do zeszłorocznego sondażu, realizowanego w styczniu, jeszcze przed inwazją Rosji na Ukrainę, radykalnie pogorszyło się nasze nastawienie do Rosjan. W ciągu ostatniego roku odsetek deklarujących wobec nich niechęć wzrósł z 38% do 82%, a udział mających pozytywne nastawienie spadł z 29% do 6%. Jeszcze nigdy na przestrzeni ostatnich trzech dekad, kiedy pytamy o te kwestie, nastawienie do żadnego narodu nie zmieniło się w tak dużym stopniu w ciągu jednego roku. Poziom niechęci wobec Rosjan jest obecnie rekordowo wysoki, a poziom sympatii rekordowo niski.

O najniższym poziomie sympatii i zarazem najwyższym poziomie niechęci w trakcie ostatnich trzydziestu lat możemy mówić również w odniesieniu do Węgrów. W porównaniu z rokiem poprzednim poziom niechęci wobec tego narodu wzrósł o 18 punktów procentowych, zaś poziom sympatii spadł o 21 punktów.

W stosunku do roku ubiegłego wyraźnie pogorszyło się nasze nastawienie wobec Białorusinów (wzrost deklarujących niechęć o 22 punkty procentowe przy jednoczesnym spadku sympatii o 16 punktów), Niemców (wzrost niechęci o 16 punktów, spadek sympatii o 11 punktów) oraz Chińczyków (wzrost niechęci o 13 punktów, spadek sympatii o 11 punktów). W ciągu ostatniego roku *in minus* zmienił się nasz stosunek do Arabów (wzrost niechęci o 13 punktów, spadek sympatii o 6 punktów) oraz Romów (wzrost niechęci o 13 punktów, spadek sympatii o 10 punktów) – spadki te są dosyć wyraźne, lecz można tu mówić o powrocie do poziomu sympatii i antypatii podobnego jak w okresie przed pandemią, podczas której rejestrowaliśmy generalnie poprawę nastawienia do wielu nacji. Wspólna walka z koronawirusem działała prawdopodobnie jednocząco, umacniając poczucie solidarności z innymi narodami. Obecne nastawienie Polaków do Arabów i Romów jest zbliżone do tego sprzed wybuchu pandemii, z roku 2020, natomiast nasz stosunek do Rosjan, Węgrów, Białorusinów, Niemców oraz Chińczyków jest gorszy niż przed pandemią.

Jednocześnie w tym roku nastąpiła bardzo wyraźna poprawa nastawienia wobec Ukraińców (wzrost sympatii o 10 punktów przy jednoczesnym spadku niechęci o 8 punktów), Amerykanów (wzrost sympatii również o 10 punktów, spadek niechęci o 4 punkty) oraz Anglików (wzrost sympatii o 9 punktów, spadek niechęci o 2 punkty). Nastawienie do tych narodów jest obecnie rekordowo dobre, najlepsze w całej historii naszych badań. W przypadku narodów nieuwzględnionych w zeszłorocznym sondażu, takich jak Finowie czy Szwedzi, możemy mówić o wzroście sympatii – w przypadku Finów o 5 punktów w porównaniu do roku 2019 (przy zbliżonym poziomie niechęci, spadek o 1 punkt), a w przypadku Szwedów o 7 punktów w stosunku do roku 2020 (przy spadku niechęci o 3 punkty). Nieco lepsze niż w roku 2017 jest nasze nastawienie do Turków (wzrost sympatii o 4 punkty, spadek niechęci o 6 punktów). Natomiast nasz stosunek do Estończyków jest trochę lepszy od tego sprzed pandemii, lecz gorszy od tego z roku 2021.

TABELA 1. Zmiany sympatii do poszczególnych narodów

Narody	Wskaźniki respondentów według terminów badań																													
	'93	'94	'95	'96	'97	'98	'99	'01	'02	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16	'17	'18	'19	'20	'21	'22	'23	
	w procentach																													
Amerykanie	62	58	63	59	64	61	54	50	58	56	45	46	49	44	47	45	43	51	43	41	44	46	54	43	51	50	60	58	68	
Anglicy	47	41	51	51	55	50	45	44	51	49	46	50	50	53	51	50	44	54	47	43	48	47	51	43	50	49	52	51	60	
Arabowie	-	-	-	-	-	-	-	-	16	13	11	8	9	12	21	24	23	23	-	-	-	8	16	10	13	15	24	21	15	
Białorusini	19	17	18	21	22	19	18	26	26	22	21	18	23	27	34	34	31	33	30	29	28	25	37	21	31	31	47	35	19	
Chińczycy	-	-	-	-	-	21	19	22	26	22	20	16	18	22	31	29	31	32	27	25	27	25	37	24	31	32	36	35	24	
Czesi	38	30	43	44	45	41	44	47	50	50	49	46	52	53	53	53	51	58	51	50	50	50	59	44	56	53	63	52	54	
Estończycy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30	29	-	37	-	-	-	44	-	38
Finowie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	32	30	35	37	-	43	40	45	38	-	-	-	-	-	40	-	-	-	45	
Francuzi	61	51	67	62	60	58	53	55	51	48	45	43	48	52	49	51	45	53	41	44	44	43	48	33	41	38	50	47	44	
Litwini	24	22	35	36	36	29	30	36	38	36	38	32	36	38	41	42	36	40	32	34	34	31	42	28	36	37	49	45	47	
Niemcy	23	26	35	43	38	32	31	32	38	36	33	34	33	30	38	39	38	43	38	39	43	37	46	30	36	36	43	44	33	
Romowie (Cyganie)	-	6	10	12	10	10	13	17	15	16	15	13	14	14	21	23	22	24	20	20	18	11	21	12	17	20	26	26	16	
Rosjanie	17	16	17	21	20	19	17	23	24	22	18	16	22	24	30	34	32	34	31	25	22	20	31	18	28	26	35	29	6	
Słowacy	33	32	44	38	39	36	34	42	42	43	41	36	44	48	51	51	49	57	48	47	48	48	57	42	53	52	61	55	54	
Szwedzi	44	40	53	52	49	43	41	44	46	48	42	39	43	44	45	44	41	51	42	41	46	40	-	34	-	41	-	-	48	
Turcy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	17	18	28	28	29	28	24	24	23	16	23	-	-	-	-	-	27	
Ukraińcy	12	9	14	16	15	13	16	19	22	19	29	23	24	25	34	34	32	32	31	34	36	27	36	24	31	35	43	41	51	
Węgrzy	47	41	56	48	47	44	44	47	48	45	43	39	45	45	48	49	46	52	42	43	44	45	54	42	53	48	60	57	36	
Włosi	63	54	66	62	63	55	53	54	54	53	50	52	52	51	54	52	47	55	46	48	51	49	57	44	55	51	62	58	61	
Żydzi	15	17	25	26	28	19	19	19	23	21	18	20	20	23	34	31	31	33	28	29	28	23	37	24	31	30	38	34	32	

TABELA 2. Zmiany niechęci do poszczególnych narodów

Narody	Wskazania respondentów według terminów badań																												
	'93	'94	'95	'96	'97	'98	'99	'01	'02	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16	'17	'18	'19	'20	'21	'22	'23
	w procentach																												
Amerykanie	9	13	10	9	6	10	12	14	12	17	20	24	16	21	18	16	19	16	21	21	17	17	13	14	14	12	9	10	6
Anglicy	16	20	17	13	12	16	15	18	15	19	17	19	15	14	15	12	16	15	15	20	15	16	16	16	15	13	14	13	11
Arabowie	-	-	-	-	-	-	-	-	54	60	59	70	66	55	49	43	42	46	-	-	-	67	59	62	65	55	46	46	59
Białorusini	47	49	53	50	46	48	50	40	36	44	37	51	39	34	26	23	26	26	31	31	29	32	23	32	27	25	17	29	51
Chińczycy	-	-	-	-	-	36	37	35	32	39	37	47	43	38	30	27	26	31	32	36	29	28	21	31	28	24	25	23	36
Czesi	28	32	25	22	19	22	18	15	15	18	14	22	14	15	12	9	12	11	13	17	14	13	10	14	11	11	8	13	13
Estońscy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	22	21	-	15	-	-	-	10	-	13
Finowie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	26	21	17	-	11	13	13	17	-	-	-	-	-	13	-	-	-	12
Francuzi	9	13	8	6	8	11	11	9	12	19	19	25	16	14	15	10	14	13	17	18	16	18	14	24	21	17	14	15	23
Litwini	43	43	33	31	30	34	29	24	24	26	21	31	24	22	17	15	19	23	25	27	22	27	20	25	21	17	13	13	16
Niemcy	53	45	38	31	30	39	39	36	31	38	34	38	33	39	32	28	27	24	28	30	22	26	22	36	34	29	27	24	40
Romowie (Cyganie)	-	75	73	70	71	69	64	56	60	61	56	65	58	59	51	47	49	50	52	55	58	67	50	59	57	46	42	37	50
Rosjanie	56	59	59	57	53	55	57	47	43	49	53	61	47	46	41	31	34	33	39	42	50	50	38	49	43	42	35	38	82
Słowacy	27	27	22	21	22	26	21	15	17	20	16	26	18	15	13	11	11	10	13	15	12	13	10	14	10	10	6	7	11
Szwedzi	14	17	14	12	12	17	14	14	12	17	13	22	17	15	12	10	14	13	15	17	14	16	-	16	-	15	-	-	12
Turcy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	53	48	46	37	31	33	37	35	38	36	45	42	-	-	-	-	-	36
Ukraińcy	65	66	63	60	60	59	58	49	48	51	34	50	42	39	31	29	33	32	33	33	32	34	32	40	41	33	26	25	17
Węgrzy	18	21	14	16	16	20	15	15	14	19	13	25	18	16	13	10	12	13	16	17	14	17	12	16	12	12	9	9	27
Włosi	6	12	8	7	8	11	11	8	10	12	11	15	14	13	12	10	13	11	15	15	11	13	10	14	11	13	6	7	8
Żydzi	51	47	45	41	41	48	49	47	46	47	45	50	45	40	32	27	31	29	34	33	32	37	26	33	33	30	29	27	29

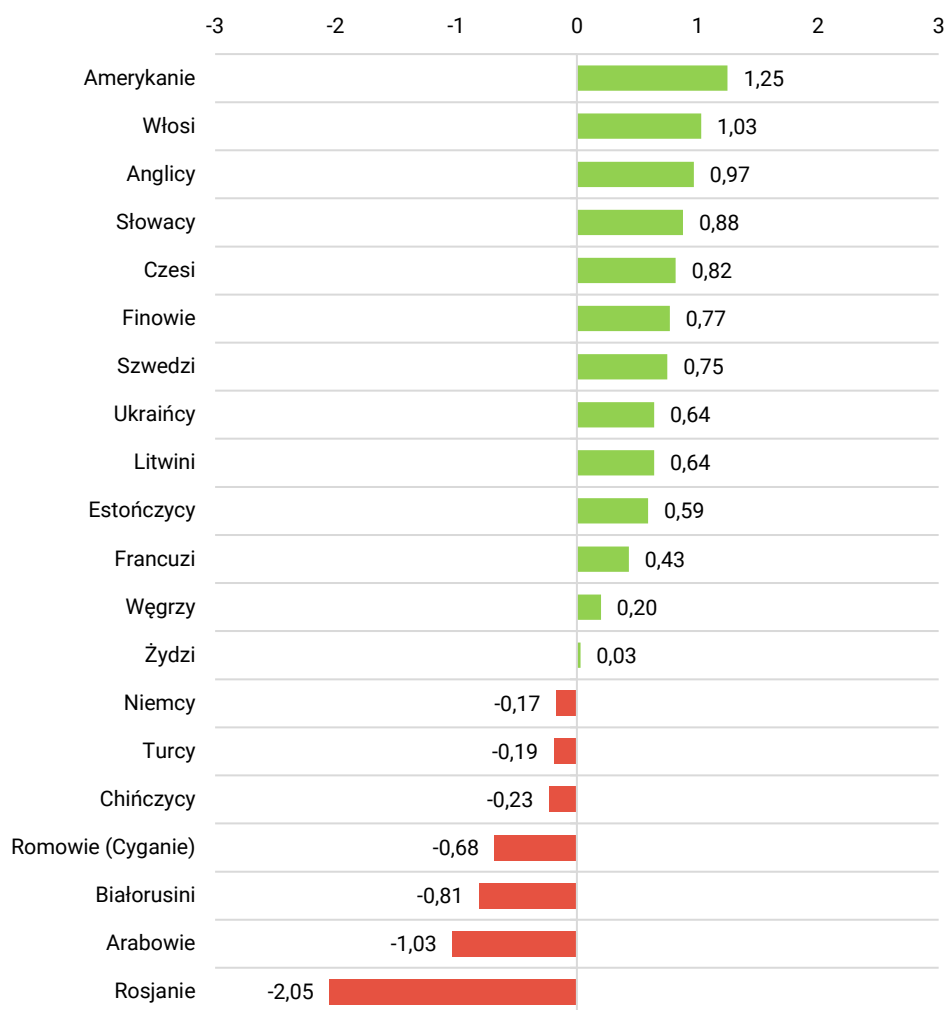
* Średnie mierzone na skali od -3 (maksymalna niechęć) do +3 (maksymalna sympatia)

Omawiane dotąd dane informowały o zasięgu społecznej sympatii oraz antypatii i odnosiły się do ogółu badanych. Uwzględniając natomiast średnie ocen, mierzące natężenie zarówno tych pozytywnych, jak i negatywnych emocji (przy wyeliminowaniu niemających sprecyzowanego nastawienia do poszczególnych nacji), można stwierdzić, że najbardziej przychylnie nastawienie mamy do Amerykanów, w drugiej kolejności do Włochów, a w trzeciej do Anglików. Na dalszych pozycjach ze zbliżonymi średnimi sytuują się Słowacy i Czesi. Kolejne miejsca zajmują: Finowie, Szwedzi, Ukraińcy i Litwini. Z kolei z największą niechęcią podchodzimy do Rosjan, do których niechęć jest znacznie silniej wyrażana niż sympatia.

Generalnie zauważyć można, że do większości narodów i grup etnicznych uwzględnionych w sondażu (trzynastu spośród dwudziestu) silniej artykułowane były emocje pozytywne niż negatywne (o czym świadczą dodatnie wartości średnich). Jedynie do siedmiu spośród dwudziestu nacji silniej wyrażana była niechęć niż sympatia (o czym świadczą ujemne wartości średnich).

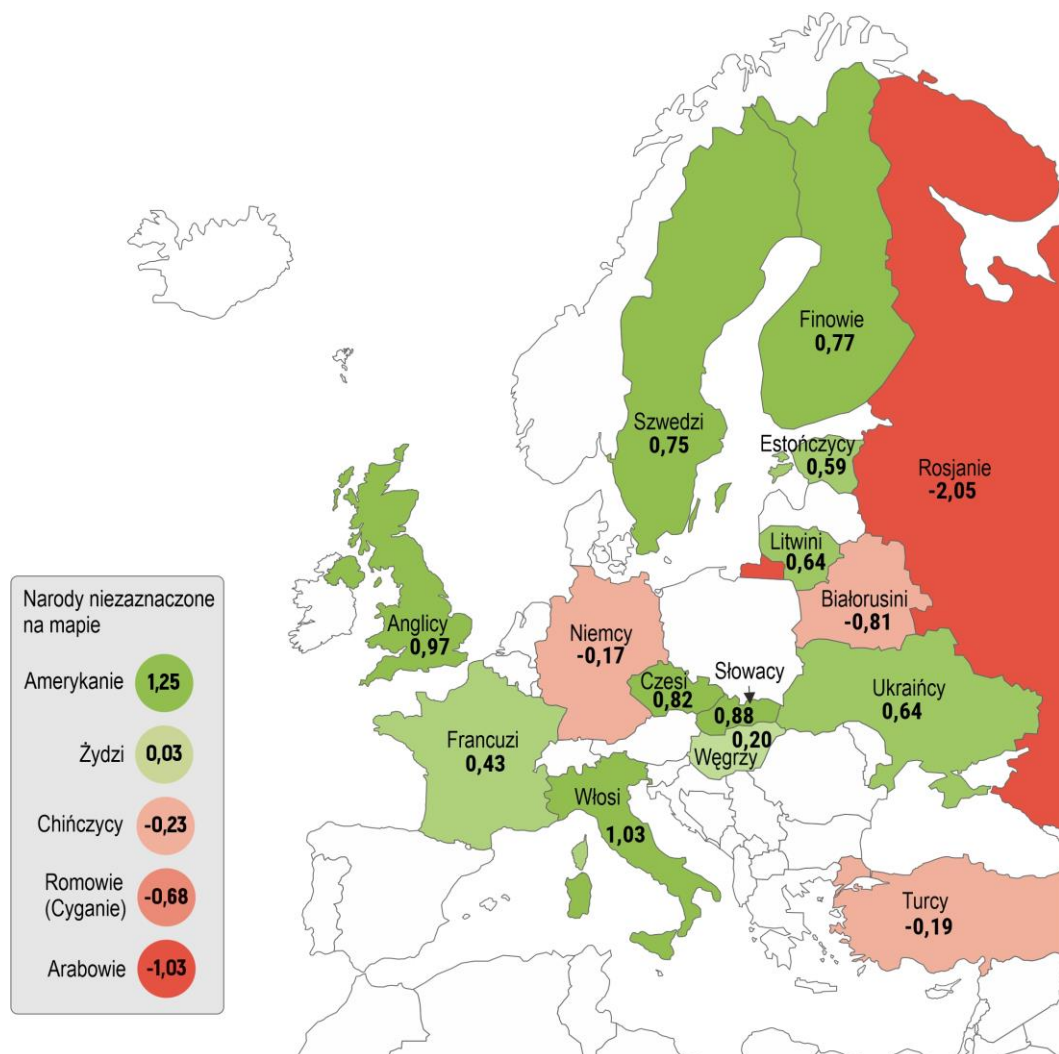
CBOS

RYS. 2. Średnie ocen na skali sympatii–niechęci do wybranych narodów*



* Średnie mierzone na skali od -3 (maksymalna niechęć) do +3 (maksymalna sympatia)

RYS. 3. Średnie ocen na skali sympatii–niechęci do wybranych narodów*



* Średnie mierzone na skali od -3 (maksymalna niechęć) do +3 (maksymalna sympatia)

W stosunku do ubiegłego roku w istotny statystycznie sposób pogorszyło się nasze nastawienie do wielu narodów. Największe pogorszenie dotyczy stosunku do Rosjan (spadek średniej o 1,84), Białorusinów (spadek średniej o 1,01), Węgrów (spadek średniej o 0,85). Mniejsze, lecz również statystycznie istotne spadki dotyczą postaw wobec Niemców, Chińczyków, Arabów, Romów, Francuzów oraz Słowaków. Trochę gorzej niż w roku 2021, kiedy ostatni raz pytaliśmy o tę nację, odbierani są również Estończycy. Interpretując te dane, należy jednak pamiętać, że w latach pandemicznych nastąpiła poprawa stosunku do wielu narodów i obecne spadki w przypadku części z nich, np. Słowaków, Estończyków, Romów czy Arabów, należy traktować jako powrót do poziomu sprzed pandemii.

Z kolei istotna statystycznie poprawa w odniesieniu do ubiegłego roku dotyczy naszego stosunku do Amerykanów (wzrost średniej o 0,28), Ukraińców (wzrost średniej o 0,25) oraz Anglików (wzrost średniej o 0,18). Jeśli chodzi o narody nieuwzględnione w zeszłorocznym sondażu, możemy mówić o statystycznie istotnej poprawie nastawienia do Turków w porównaniu do roku 2017. Interpretując te dane, należy zaznaczyć, że podczas realizacji naszego sondażu Turcję dotknęło trzęsienie ziemi, które pochłonęło wiele ofiar, co mogło wpłynąć na stosunek do tej nacji.

TABELA 3

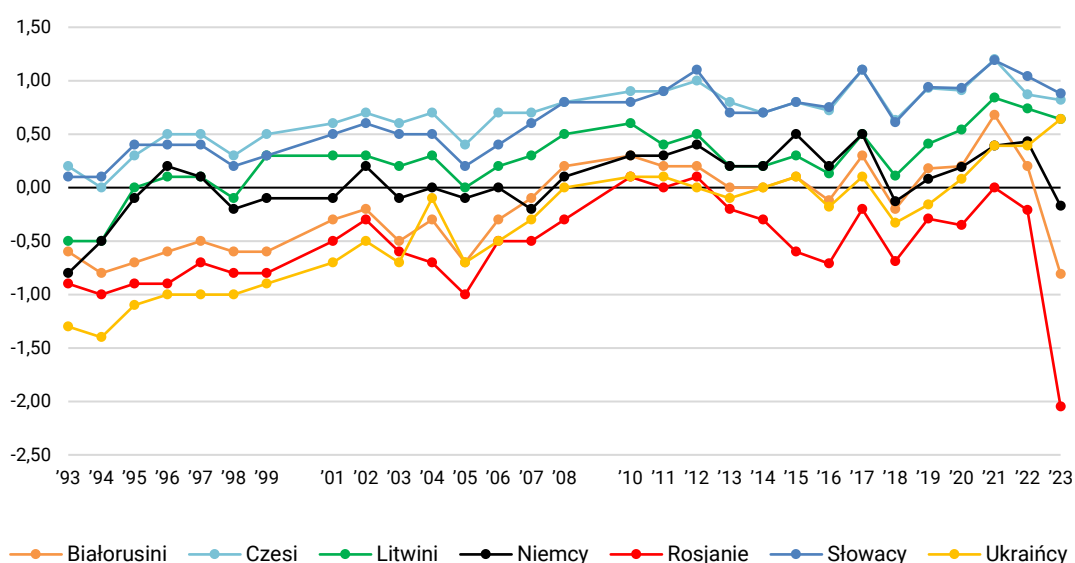
Narody (kolejność według kierunku i wielkości zmiany)	Zmiany średnich na skali od -3 (maksymalna niechęć) do +3 (maksymalna sympatia)		
	2022	2023	Różnica
Amerykanie	0,97	1,25	0,28*
Ukraińcy	0,39	0,64	0,25*
Anglicy	0,79	0,97	0,18*
Czesi	0,87	0,82	-0,05
Włosi	1,11	1,03	-0,08
Litwini	0,74	0,64	-0,10
Słowacy	1,04	0,88	-0,16*
Żydzi	0,21	0,03	-0,18
Francuzi	0,72	0,43	-0,29*
Romowie (Cyganie)	-0,18	-0,68	-0,50*
Arabowie	-0,52	-1,03	-0,51*
Chińczycy	0,33	-0,23	-0,56*
Niemcy	0,43	-0,17	-0,60*
Węgrzy	1,05	0,20	-0,85*
Białorusini	0,20	-0,81	-1,01*
Rosjanie	-0,21	-2,05	-1,84*
	2021	2023	
Estońscy	0,89	0,59	-0,30*
	2020	2023	
Szwedzi	0,63	0,75	0,12
	2019	2023	
Finowie	0,68	0,77	0,08
	2017	2023	
Turcy	-0,46	-0,19	0,27*

* Różnice średnich istotne statystycznie na poziomie 0,01

W ciągu ostatniego roku zarejestrowaliśmy wyraźne zmiany w nastawieniu do naszych sąsiadów. Podobnie jak rok temu naszymi ulubionymi sąsiadami są Słowacy, a tuż za nimi sytuują się Czesi. W zeszłym roku trzecią pozycję zajmowali Litwini, obecnie wraz z nimi lokują się tu *ex aequo* Ukraińcy. W naszym nastawieniu do Słowaków, Czechów, Ukraińców i Litwinów wyraźnie silniej artykułowana jest sympatia, z kolei wobec pozostałych sąsiadów silniej wyrażane są emocje negatywne. Niechęć ta jest relatywnie nieduża, jeśli chodzi o Niemców, większa w przypadku Białorusinów, a największa w odniesieniu do Rosjan. Warto zaznaczyć, że jeszcze rok temu w naszym nastawieniu wobec Niemców i Białorusinów sympatia przeważała nad niechęcią.

CBOS

RYS. 4. Zmiany nastawienia do naszych sąsiadów – średnie ocen*



* Średnie mierzone na skali od -3 (maksymalna niechęć) do +3 (maksymalna sympatia)

ZRÓŻNICOWANIA SPOŁECZNO-DEMOGRAFICZNE

W celu syntetycznego przeanalizowania, jakie cechy społeczno-demograficzne sprzyjają przychylnemu nastawieniu do innych nacji, a jakie niechęci, stworzone zostały dwa wskaźniki – sympatii oraz niechęci. Wskaźnik sympatii dla danej grupy społeczno-demograficznej to średnia liczba lubianych przez nią nacji, a wskaźnik niechęci – średnia liczba narodów, wobec których dana grupa zadeklarowała niechęć. Wartość wskaźnika sympatii wśród ogółu badanych wynosi 7,73, co oznacza, że ankietowani przeciętnie wyrażali sympatię do 8 spośród 20 narodów i grup etnicznych uwzględnionych w sondażu. Z kolei wartość wskaźnika niechęci (opisującego średnią liczbę narodów, do których zadeklarowano niechęć) jest niższa niż wskaźnika sympatii i wynosi 5,47. Oznacza to, że badani przeciętnie wyrażali niechęć do 5 spośród 20 narodów uwzględnionych w sondażu.

Zaznaczyć należy, że poza pozytywnymi i negatywnymi emocjami respondenci mogli deklorować stosunek obojętny (środek skali) bądź też brak sprecyzowanego nastawienia (odpowiedź „Trudno powiedzieć”).

Z analizy zróżnicowań społeczno-demograficznych wynika, że bardziej przyjazne nastawienie do innych narodów deklarowali młodszy ankietowani, do 34 roku życia (wartości wskaźnika sympatii w zależności od kategorii wiekowej wyniosły 8,56 i 8,59), mieszkańcy największych miast (11,05), przedstawiciele kadry kierowniczej i specjaliści z wyższym wykształceniem (10,30), znajdujący się w lepszej sytuacji materialnej – o dochodach *per capita* wynoszących co najmniej 4000 zł (9,81) oraz dobrze oceniający warunki materialne swoich gospodarstw domowych (8,02). Biorąc pod uwagę kwestie światopoglądowe, przyjazne nastawienie do większej liczby narodów przeciętnie częściej deklarowali niepraktykujący religijnie (9,14) oraz identyfikujący się z lewicą (9,84).

Z kolei niechęć do większej liczby narodów przeciętnie najczęściej artykułowali respondenci w wieku 55–64 lata (wartość wskaźnika niechęci wyniosła 5,92), mieszkańcy wsi (6,23), badani z wykształceniem zasadniczym zawodowym (6,46), gorzej sytuowani – o dochodach *per capita* nieprzekraczających 1499 zł (6,25) oraz niezadowoleni z warunków materialnych swoich gospodarstw domowych (6,59). Uwzględniając natomiast poglądy polityczne, zauważyć można, że identyfikujący się z prawicą oraz ankietowani o niesprecyzowanych poglądach politycznych przeciętnie wyrażali niechęć do większej liczby nacji niż pozostali (wartości wskaźnika odpowiednio: 5,95 i 5,98).



Polacy najczęściej darzą sympatią Amerykanów, w następnej kolejności zaś Włochów i Anglików. Do najbardziej lubianych przez nas nacji należy zaliczyć również Słowaków, Czechów i Ukraińców, do których pozytywne nastawienie deklaruje ponad połowa badanych. Uwzględniając natomiast natężenie zarówno pozytywnych, jak i negatywnych emocji, w czołówce rankingu tuż za Słowakami i Czechami sytuują się Finowie oraz Szwedzi. Z deklaracji wynika, że ze zdecydowanie największym dystansem podchodzimy do Rosjan.

Rok wojny za naszą wschodnią granicą zasadniczo zmienił nastawienie do wielu narodów, które dla części z nich jest rekordowo dobre, a dla części – rekordowo złe. W roku 2022 o stosunek do innych narodów pytaliśmy w styczniu, jeszcze przed inwazją Rosji na Ukrainę. Od tego czasu bardzo radykalnie pogorszyło się nasze nastawienie do Rosjan, które jest najmniej przychylne na przestrzeni ostatnich trzech dekad. Po raz pierwszy w historii naszych badań notujemy tak dużą zmianę nastawienia w ciągu jednego roku. W porównaniu ze styczniem ubiegłego roku bardzo wyraźnie pogorszył się również nasz stosunek do Białorusinów, Węgrów, Niemców oraz Chińczyków. Co szczególnie istotne, nastawienie do tych nacji jest nie tylko gorsze niż w ubiegłym roku i generalnie w czasie pandemii, ale również w odniesieniu do czasu sprzed jej wybuchu. W czasie trwania pandemii stosunek do wielu narodów poprawił się. W obliczu walki z koronawirusem, jak można przypuszczać, umocniło się poczucie solidarności z innymi, a podziały polityczne i narodowościowe stały się mniej istotne. Bardzo dużą zmianę nastawienia rejestrujemy w odniesieniu do Węgrów, którzy od wielu lat

należeli do naszych ulubionych narodów. Jeszcze w ubiegłym roku sytuowali się oni w pierwszej trójce ulubionych nacji. Obecnie natomiast – uwzględniając zarówno poziom sympatii, jak i niechęci – stosunek do Węgrów jest najgorszy w historii naszych badań.

Jednocześnie w ciągu ostatniego roku nastąpiła bardzo wyraźna poprawa nastawienia do Amerykanów, Ukraińców oraz Anglików, do których stosunek jest obecnie rekordowo dobry.

Opracowała

Małgorzata Omyła-Rudzka